

BAJORAI IR MIESTIEČIAI

IŠ VILNIAUS GUBERNATORIAUS APYSKAITOS (1856 M. ŽINIOS APIE DVARININKŲ DVARŲ SKAIČIŲ IR BŪKLĘ VILNIAUS GUBERNIJOJE)

Vilniaus gubernijoje bajorų, valdančių dvarus, yra 12850, neturinčių nuosavų dvarų ir besiverčiančių kitokiu verslu, dvarų nuomojimu ir valdymu – 24423.

Bajoriškų dvarų iš viso yra 2521.

Iš jų įkeista bei perįkeista 249, juose įkeistų valstiečių galvų skaičius siekia 37855, o žemės 343941 dešimtinių. Iš to skaičiaus įkeista valstybiniame paskolų banke 4023 valstiečiai ir 36599 dešimtinės žemės, globos tarybose 19904 valstiečiai ir 189306 dešimtinės, o visuomeninės globos įstaigose 14928 valstiečiai ir 118036 dešimtinės žemės.

Už nuošimčių nemokėjimą paimti: į globą ir apyrašą 5 dvarai; Numatyta parduoti 1 dvaras, iš tikrųjų parduota nebuvo.

1856 m. už privačias ir valstybines skolas parduoti 6 dvarai.

Už įvairių nepriemokų ir skolų nesumokėjimą į globą paimti 396 dvarai.

Dvarininkų dvarai turi skolų valstybei:

Kredito įstaigoms 1197296 rub. 89½ kap., valstybės išdui už paskolas 3387 rub. 60½ kap., mokesčių ir zemskinių rinkliavų 229022 rub. 6 kap., maitinimo komitetui 58457 rub. 3¼ kap. ir įvairių valdžios išieškojimų 50812 rub. 53 kap., — iš viso 1538976 rub. 40¼ kap. sidabru.

Be to, dvarininkų dvarai turi šias skolas Vilniaus valstybinei visuomeninės globos įstaigai pagal paskolas iš liaudies maisto komisijos, būtent: 524 dvarininkų iki 401423 rub. 49¾ kap. ir pagal 26 metams paskolas 183 dvarininkų 795873 rub. 39¾ kap. sidabru.

Lietuvos TSR istorijos šaltiniai, t. 1, Vilnius: Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla, 1955, p. 438.

VILNIAUS AMATŲ VADOVO SKELBIMAS DĖL DARBO LAIKO IR MOKESČIŲ CECHŲ AMATININKAMS (1890 M. LIEPOS 19 D.)

Sužinojau, jog kai kuriuose cechuose, suteikiant amatininkams pameistrio ir meistro vardus ir priimant mokinius, imami didesni mokesčiai, negu nustatyta Amatų statutu, neva todėl, kad amatininko atestato gavimas Amatų valdyboje susijęs su didelėmis išlaidomis ir kad dirbtuvėse — daugiausia siuvėjų ir batsiuvių — mažamečiai amatininkai apkraunami sekinančiu darbu per ištisą naktį. Dėl to manau, jog reikia paskelbti štai ką:

1) Priimant meistrą į cechą, iš jo imama ne daugiau kaip 3 rb į cecho kasą; gaudamas atestatą, meistras turi pristatyti tik 80 kp vertės žyminį ženklą (Am[atų] st[atutas], 1879 m. leid[imas], 177 str.).

2) Suteikiant pameistrio vardą, amatininkas nieko neįmoka į cecho kasą; gaudamas atestatą, jis privalo pristatyti Amatų valdybai tik 80 kp vertės žyminį ženklą.

3) Įrašant mokinį į cecho knygą, į cecho kasą imama ne daugiau kaip 1 rb 50 kp (Am[atų] st[atutas], 1879 m. leid[imas], 178 str.).

4) Visose dirbtuvėse, išskyrus kepyklas, pameistrai ir mokiniai privalo pradėti dirbti ne anksčiau kaip 6 val. ryto ir dirbti iki 6 val. vak[aro] su pusės valandos pertrauka pusryčiams ir pusantros valandos pertrauka pietums ir poilsiui (Am[atų] st[atutas], 1879 m. leid[imas], 153 str.):

Paskelbdamas tai visų žiniai, prašau visus amatininkus ir privačius asmenis, pastebėjusius aukščiau pateiktų Am[atų] st[atuto] taisyklių pažeidimus, pranešti apie tai man asmeniškai arba Amatų valdybai, kad galėčiau imtis priemonių užkirsti kelią blogybėms ir patraukti atsakomybėn asmenis, kaltus piktnaudžiavimais.

Priduriu, kad į anoniminius pareiškimus nebus kreipiamas dėmesys.

Vilniaus amatų galva Zaleskis

Vilnius, 1890 m. liepos 19 d.

Lietuvos TSR istorijos šaltiniai, t. 2, Vilnius: Mintis, 1965, p. 230–231.